

Fakulteten för samhälls-och livsvetenskaper

Christian Andersson

Arbeta i en globaliserad värld

Bo och arbeta i ett annat land – i ett EU-perspektiv

Working in a globalized world

Live and work in another country – in an EU-perspective

Sociologi
C-uppsats

Datum/Termin: 2007-06-15
Handledare: Sten Blomberg
Examinator:
Löpnummer:

Sammanfattning.

Uppsatsen är baserad på de intervjuer som jag gjort. Jag tar reda på bakgrund och orsaker till varför man väljer att komma till Sverige för att leva och arbeta. Det kan finnas många skäl till varför man väljer att flytta till ett annat land.

Vi lever idag i en globaliserad värld där allt som görs lokalt får en global påverkan. Pengar och företag flyttar runt i världen utan att ta hänsyn till nationella gränser. Människor i västvärlden har stora möjligheter att resa och arbeta i större utsträckning än tidigare. Men det är dock inte lika för alla. Det finns de som är hett eftertraktade på marknaden, och de som inte har samma möjligheter. Det gäller att skaffa sig en utbildning som gör personen attraktiv att anställa.

EU har inneburit att det inte längre finns några formella hinder som begränsar möjligheterna att arbeta i annat medlemsland. De som kommer till Sverige gör det för att de vill ha bättre arbetsvillkor, eller för att komma närmare naturen. Med bra kommunikationer, är det heller inte så svårt att besöka sitt gamla hemland. Utbyggnaden av Internet har också medfört att det numera är mycket enklare att upprätthålla kontakter med familj och vänner.

Familjen har idag inte samma betydelse som det hade förr. Innan industrin byggde sina fabriker så var det vanligt med storfamiljer. Familjen hade en gemensam ekonomi och man hade inte särskilt stora valmöjligheter. När industrin ville ha arbetskraft, så innebar det att familjen inte längre hade samma ekonomiska betydelse. Man kunde i högre grad välja hur man ville leva sitt liv. Detta var starten för konsumtionssamhället. Människor började lämna sina storfamiljer och flyttade dit det fanns arbete.

Innehållsförteckning.

SAMMANFATTNING.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	2
INLEDNING	3
SYFTE	4
DISPOSITION	4
TEORI	6
VAD INNEBÄR GLOBALISERING?	6
DEN GLOBALA MARKNADEN.	6
DET LOKALAS PÅVERKAN PÅ DET GLOBALA.	8
EU:S BETYDELSE FÖR RÖRLIGHET PÅ ARBETSMARKNADEN.	8
POLITISKA MÅL.	9
NATIONALSTATENS BETYDELSE.....	9
ARBETE FÖRR OCH NU.....	11
DE ÖKADE KRAVEN PÅ INDIVIDEN.	12
VARFÖR FLYTTAR VI?	12
FAMILJEN.....	13
INTERNETS BETYDELSE FÖR FAMILJEN.....	14
DEN SOCIALA OTRYGGHETEN.	15
METOD.....	17
URVAL.....	17
INTERVJUNS UTFORMNING.....	18
INTERVJUERNAS GENOMFÖRANDE.....	19
ETIK.....	20
ANALYS OCH RESULTAT.	21
ORSAKER TILL FLYTT.....	21
VARFÖR FLYTTAR MAN TILL SVERIGE OCH VÄRMLAND?	22
VILKA ÄR DET SOM FLYTTAR?	23
KONTAKTER MED SLÄKT OCH VÄNNER.	25
PROBLEM NÄR MAN KOMMIT TILL SVERIGE.	26
VILKA REKRYTERINGSBEHOV KOMMER DET ATT FINNAS?	28
DISKUSSION.....	30
VARFÖR MAN KOMMER TILL SVERIGE FÖR ATT BO OCH ARBETA?	30
KOMMUNIKATION MED SLÄKT OCH VÄNNER.	31
HUR KOMMER DET ATT SE UT I FRAMTIDEN?.....	32
AVSLUTANDE KOMMENTAR.	33
LITTERATURLISTA.....	34
BILLAGA 1.....	36

Inledning

Mitt intresse för globaliseringsfrågor har alltid funnits. När jag läste boken *När karaktären krackelerar* av Richard Sennet, väcktes mitt intresse hur globaliseringen påverkat rörligheten på arbetsmarknaden. Det finns dock skeptiker som anser att globaliseringens betydelse är överskattad. Mina utgångspunkter är dock, att globaliseringen påverkar utvecklingen och att den är en realitet.

Allt som människor gör i den moderna världen har en global påverkan. Ekonomin med alla dess olika marknader runt om i världen är ständigt igång. Alla utsläpp som sprids får en global påverkan i världen. Förbättrade transportmedel har inneburit nya möjligheter. Människan har alltid varit intresserad av att resa och att upptäcka nya saker. Men vilka är det som har möjlighet idag att utnyttja alla de nya möjligheter som uppstått? Är det bara de rika och välutbildade som utnyttjar möjligheterna?

Det talas allt mer om en flexibel arbetsmarknad, där människor skall vara anpassningsbara och snabbt kunna anpassa sig till nya utmaningar som kan komma. Den flexibla arbetsmarknaden skall skapa nya arbeten och det finns starka politiska intressen, som menar att Europa dvs. EU, skall fungera på ett liknande sätt som USA, där arbetskraften i högre grad flyttar dit behoven finns. Problemet med EU är att det finns stora skillnader mellan de olika medlemsländerna. Det medför att det blir svårt att direkt sätta igång att arbeta när man flyttar till och ett annat land. Den tydligaste skillnaden är språket. Alla länder har sitt eget språk och är inte beredda att ge upp det.

Arbete inom traditionella industrier flyttas i allt högre omfattning till andra länder där lönerna är lägre. Kommer det att komma nya arbeten som ersätter dem som försvinner? Ökad rörlighet på arbetsmarknaden är det som ofta nämns när det gäller att skaffa nya arbeten. Är detta svaret och kommer det att bli en större rörlighet i ett EU-perspektiv? Kommer människor bo och arbeta i andra länder än det som man ursprungligen kommer ifrån?

Syfte

Mitt huvudsyfte är att med intervjuer ta reda på hur människor tänker, när de kommer till Sverige för att arbeta på den svenska arbetsmarknaden.

Jag inriktar mig på några av de konsekvenser som uppstår av globaliseringen. Jag avser speciellt att studera hur globaliseringen påverkar människor när det gäller deras mobilitet. Innan det moderna samhället uppstod med nya kommunikationsmöjligheter, så var möjligheterna begränsade att flytta dit arbete fanns. Jag avser undersöka dagens samhälle med de nya krav som uppkommit på att t ex vara mer flexibel, kunna anpassa sig och sin familj till en ny arbets- och familjesituation. Har gamla mönster med traditioner, släkt och vänner förändrats. Om hur relativt nya påfund, som möjligheten att kommunicera med vänner och bekanta via Internet påverkat familjebanden. Jag kommer ha en viss tyngdpunkt på individer som kommer till Sverige från andra EU-länder. Jag kommer inte att behandla invandring från utomeuropeiska länder. Med hjälp av intervjuer försöker jag ta reda på mer om hur de som söker sig hit tänker. Jag vill även ta reda på varför det blev Sverige som man kom till.

Disposition

Jag disponerar min uppsats på följande sätt:

Inledning: Här ger jag min syn på vad min uppsats kommer att innehålla. Jag beskriver mitt syfte med uppsatsen.

Teori: Här redogör jag för hur globaliseringen påverkar oss alla. Jag ägnar mig åt rörligheten på arbetsmarknaden, i anslutning till detta finns många problem förknippade. Jag skriver även om familjen, och jag tar upp vikten av bra kommunikationer.

Metod: Jag har gjort en kvalitativ intervju. Här går jag igenom hur jag gjort mitt urval. Jag redogör för hur de genomfördes

Analys och resultat: Här kommer jag att redovisa de resultat som jag fått fram via mina intervjuer.

Diskussion: Här kommer jag att redovisa mina slutsatser. Jag tar även problem som jag haft med uppsatsen.

Teori

Globaliseringen tog ordentlig fart på 60 och 70-talet när de multinationella företagen bildades och expanderade. (Held, D & McGrew, A. 2003)

Vad innebär globalisering?

Idag har alla våra beroenden blivit globala. Det finns idag ingen möjlighet att ta beslut som är helt oberoende. Beslut som tas är anhängiga den globala marknaden och den globala finansien. Alla åtgärder och beslut kan få globala konsekvenser. (Bauman, Z. 2004) Enklast att se beroendet, är om man jämför med miljöutsläpp, där Beck (1992) i sin bok *Risk Society* har ett exempel med pingviner från Antarktis som hade spår av DDT i sitt kött.

Globaliseringen får ofta skulden när arbeten flyttar utomlands. (Beck, U. 2001) Man ser låglöneländer som ett hot mot det egna arbetet. I USA, där det finns många arbetare som tjänat bra och under hårda förhandlingar skaffat sig olika förmåner, kan det bli svårt att acceptera ett arbete med minimilön när man varit van en hög levnadsstandard. I den globaliserade världen finns det många möjligheter om man har utbildning och pengar. I fattiga länder är valmöjligheterna få och möjligheten att skapa sin egen livsstil är få förunnat. De flesta som lever under fattiga förhållanden har som främsta mål att få mat på bordet. 2000-talet kännetecknas främst av ökade skillnader mellan olika befolkningsgrupper (Thörn, H. 2004).

Den globala marknaden.

Vi lever i en globaliserad värld, människor kan med förbättrade kommunikationer arbeta och resa i princip i hela världen. Detta gäller dock endast den rika delen av världen. Rikedomen i världen är ojämnt fördelad, och människor i väst drar nytta av den billiga

arbetskraft som fattiga länder erbjuder. Pengar flödar fram och tillbaka utan att några nationsgränser lägger hinder i vägen. När en marknad stänger, öppnas en annan. Känslan som fås är att ingen styr, ingen är i kontroll. Marknaden styrs inte bara av ekonomiska principer, utan också av psykologiska faktorer som inte lättvindigt kan förklaras. Vissa sociologer såsom Ulrich Beck (2005) förespråkar att man skall gå tillbaka till de regleringar som rått tidigare. Beck (2005) anser att politikerna inte längre har makt att styra vad som händer, vi är alla åskådare när kapitalet flödar fritt och alla beslut läggs på marknaden. (Beck, U. 2005)

Marknaden, dvs. de olika börserna, vill idag att företag skall kunna handskas med förändringar. Är de inte kapabla att handskas med förändringarna så straffas de obönhörligen av marknaden. Kortsiktighet belönas, långsiktighet belönas inte. Företag bryr sig därför inte om att ha egen lojal personal. Idag förläggs produktion istället i högre grad till låglöneländer. Kortsiktigheten i det ekonomiska klimat som råder på börser världen runt, gör att det ibland är lättare att sälja ut ett företag trots att det är lönsamt. Det är lättare att montera ned ett existerande företag än att bygga upp ett nytt. Företag har som målsättning att ha en lösare organisationsform, där man lätt kan göra förändringar. Det görs uttalanden från vissa företag att de inte anställer personal, eftersom de ändå kommer att bli friställda vid nästa lågkonjunktur. Personalneddragningar när ett företag går dåligt, medför att hela organisationen blir orolig, och därmed gör ett sämre arbete. De transnationella företagen har till skillnad från de nationella, inga band som binder dem till enskilda stater. De kan utan att ha särskilt dåligt samvete lätt flytta eller lägga ned tillverkning. (Bauman, Z. 2004)

Globaliseringen tog ytterligare fart när det politiska landskapet drastiskt förändrades. Den gamla uppdelningen i öst och väst luckrades upp. De gamla kommunistländerna införde marknadsekonomi, och ändrade sina politiska system i riktning mot de västerländska. Detta innebar att flera länder, som tidigare varit ganska så isolerade gentemot väst, nu länkades samman ekonomiskt med väst. Detta bidrog till att globaliseringen tog ytterligare fart. Det kalla kriget hade upphört. (Giddens, A. 2003)

Det lokalas påverkan på det globala.

Bauman (2004) anser att allt vi gör har en global påverkan och påverkar allas framtid. Beslutar vi oss för att inte göra någonting alls, har det också en påverkan. Alla människor på jorden är beroende av varandra, och den insikten kan medföra att människor känner en hopplöshet. Det spelar inte någon roll vad jag gör, jag kan inte göra någonting ensam. Istället för att vara en aktiv och påverkande människa, är det lätt att bli passiv och istället anta rollen som åskådare. Har man intagit den passiva rollen som åskådare, är det svårt att uppbringa den kraft som behövs för att bli aktiv. Som åskådare är det lätt att få känslan att det inte spelar någon roll vad man gör. Man känner att man inte kan påverka globaliseringen. Man får känslan att globaliseringen styr världen, och vi kan inte göra något för att påverka. (Bauman, Z. 2004) Men det som görs lokalt har även en global påverkan. De val som vi gör har alltså en påverkan. Bestämmer vi oss t.ex. för att börja sopsortera, har det en global påverkan. Lokala politiska beslut kan få globala konsekvenser. (Beck, U. 1992)

EU:s betydelse för rörlighet på arbetsmarknaden.

När EU bildades var det främst för att bevara freden i Europa. Detta skulle ske genom att skapa så starka ekonomiska band mellan nationer, att man inte skulle ha möjlighet att gå i krig med varandra. I och med att kol- och stålgemenskapen bildades 1952, (www.eu-upplysningen.se) så var det första steget taget för en gemensam europeiskt arbetsmarknad. Utvecklingen har sedan skett i många steg, där samarbetet mellan medlemsländerna successivt fördjupats.

Rörligheten på arbetsmarknaden är mycket viktig för EU. Tanken är att EU skall fungera som den amerikanska arbetsmarknaden, där arbetskraften är rörlig och lätt kan flytta till andra delar. Sverige gick med i EU den 1 januari 1995. Samarbetet mellan medlemsländerna har sedan dess genom olika avtal ständigt fördjupats, så att man

numera kan arbeta och bo i alla EU-länder. Ett exempel på förenklingar är att medlemsländernas erkänner varandras examensbevis. (www.sweden.gov.se) .

När de det blev 10 nya medlemsländer 1 maj 2004, så gavs det möjlighet till att begränsa den fria rörligheten för en sjuårig övergångsperiod, för de nya medlemsländerna. Det visade sig dock att de länder som inte införde reglerna, däribland Sverige, hade mindre invandring från de nya medlemsländerna än de som införde övergångsreglerna. (www.eu-upplysningen.se)

Politiska mål.

Det politiska syftet med ökad rörlighet på arbetsmarknaden är att det skall leda till nya arbeten. 2006 lanserades av EU som det ”Europeiska året för arbetstagares rörlighet”. Målet man hade var att öka arbetstagarnas rörlighet mellan medlemsländerna. Bland annat så skapades det en gemensam webbportal, där platsannonser från medlemsländernas arbetsförmedlingar samlades. Man anser att rörligheten mellan medlemsländerna är för låg. Man jämför sig då med USA, där rörligheten alltid varit stor. I EU är det endast 2 % som bor i ett annat EU-land än det land som man ursprungligen kommer ifrån. Siffran är samma som den var för trettio år sedan. (www.eu-upplysningen.se)

Ett problem som finns med rörligheten i Europa är alla de olika språken. Alla länder vill ha kvar sitt eget språk. Jämför man med USA, finns det inte samma startupperiod som det finns i Europa. Europa har många olika språk- och kulturskillnader. Eftersom man kanske måste lära sig ett nytt språk för att kunna arbeta, innebär det att det tar ett tag innan man kan arbeta för fullt. (Beck, U, 2005)

Nationalstatens betydelse.

Det faktum att vi har stater har inneburit att den råa kapitalismen inte kunnat härja fritt. De fattigas klagan över knappa levnadsförhållanden, har gjort att politiker varit tvungna

att ta hänsyn till deras krav. På 1800-talet infördes det regler där man begränsade den skrupelfria kapitalismen. Regler för barnarbete, arbetstidens längd, säkerhet och hygien infördes. (Bauman, Z. 2004)

Statens viktigaste uppgift är se till att det finns tillräckligt med arbetskraft som kapitalet sedan kan köpa. För att detta skall fungera så måste arbetskraften som erbjuds, vara den som kapitalet efterfrågar. Statens uppgift blir då att se till att utbyte och köp av arbetskraft sker utan hinder. Det kapitalistiska systemet har sina upp och nedgångar, vid nedgångar uppstår ett överskott av arbetskraft. Överskottet av arbetskraft är beredda att arbeta när behov uppstår. (Bauman, Z. 2002)

Idag behövs det inte längre en reserv av arbetare. Tillverkningsindustrin flyttar numera sina fabriker till låglöneländer. Detta innebär att en grupp människor hamnar utanför systemet. De har inte den rätta utbildningen eller kunskapen för att få ett nytt arbete. Tillverkningsindustrin har varit det som traditionellt stått för den ekonomiska utvecklingen. Idag är det konsumenterna som skall driva på den ekonomiska utvecklingen. Bauman (2002) menar att gruppen som ställs utanför är ointressant för marknaden. De har ju inga pengar att spendera. Beck (2005) har en pessimistisk syn på framtiden. Beck (2005) ser en framtid där endast hälften av Europas arbetskraft har fasta heltidsjobb, och att en stor del av de heltidsjobben är osäkra och otrygga.

Bauman (2004) anser att nationalstaterna inte längre står på en stabil grund. Avreglering och flexibilitet, dvs. inga långsiktiga åtaganden har blivit ett honnörsord. Statens gamla uppgift att skapa ett samhälle där alla har det bra har övergivits. (Bauman, Z. 2004)

Politiker vare sig de är höger eller vänster har ett intresse att kapitalet stannar i landet. Problemet är att kapitalet har som främsta intresse att tjäna så mycket pengar som möjligt. Politiker måste ta andra hänsyn om de vill bli omvalda. Politikerna försöker då att göra sitt land så attraktivt som möjligt genom att ha en så hög flexibilitet på arbetsmarknaden och finansmarknaden som möjligt. (Bauman, Z. 2002)

Arbete förr och nu.

Den amerikanske sociologen Richard Sennet (2003) ger exempel på ett par livsöden, där han jämför olika generationer och pekar på hur samhället har förändrats. Förr så var arbetet tungt, men man hade sin yrkesstolthet. Sennet (2003) upplever att mycket har förändrats på bara en generation. Idag stannar man vanligtvis inte mer än ett par år på en arbetsplats. De som är tvungna att ta låglönejobb, går från ett låglönejobb till ett annat. Här kan man jämföra med Henry Fords synsätt. Ford ansåg att det blev alldeles för dyrt att hela tiden utbilda nya arbetare för att ersätta de som slutat. För att komma till rätta med problemet, så beslutade sig han för att fördubbla arbetarnas löner. Som skäl angav han att alla som arbetade på Ford skulle ha råd att köpa bilen de tillverkade. Det viktigaste skälet var dock inte att alla skulle ha råd att köpa en egen Ford, utan att skapa en lojal arbetsstyrka. En arbetsstyrka som inte slutade efter några få år, som stannade kvar länge. (Bauman, Z. 2004) Situationen idag är annorlunda, idag värdesätts inte lojalitet på samma sätt. Förr så sågs en person som hoppade mellan olika arbeten med en viss misstänksamhet. Idag så upplevs det i alla fall inte negativt att man haft flera arbeten.

Arbetet har gått från att vara manuellt och kräva stora mängder med arbetskraft, till att skötas av maskiner som enbart kräver övervakning och underhåll. Sennet (2003) tar upp ett exempel med ett bageri, där det tidigare bakades för hand. Arbetet var tungt, men man hade sin yrkesstolthet. Senare ersattes det manuella arbetet med maskiner. Detta medförde att de som arbetar där nu, inte har någon egentlig kunskap om hur man bakar bröd. De trycker på knappar, och bryr sig egentligen inte så mycket om processen. När det blev något fel kunde de heller inte göra någonting åt det, de kunde bara vänta på att reparatören skulle komma. Sennet (2003) menar dock att man inte skall romantisera bilden hur det var förr. Arbetet var tungt och maskinerierna har tagit bort tunga och farliga arbeten. (Sennet, R. 2003)

De ökade kraven på individen.

Individens frihet är idag starkt begränsad. Människan kan idag inte göra helt fria val, vi är styrda individualiseringen. Man kan inte skylla det som händer på någon annan. Blir man sjuk, så beror det på att man inte följt kostråden. Får man inget arbete, beror det på att man inte har tillskaffat sig möjligheter att göra bra ifrån sig på intervjun. Man inte lagt ned sig tillräckligt för att hitta ett arbete, eller att man helt enkelt inte vill ha ett arbete. Man kanske tror att man inte kan påverka sin karriär i någon större utsträckning.

(Bauman, Z. 2002)

Processen gör att det blir svårt för en människa att styra sitt liv helt själv. De normer som styr vårt samhälle, lägger vissa krav på oss som vi måste leva upp till. Vi förväntas delta i individualiseringsprocessen, och följa de regler som styr vårt liv. Människans vilja att på egen hand fatta beslut som påverkar vårt liv dramatiskt är därför minimala, ”individualiseringen är nu liksom tidigare ett öde och inte ett val” (Bauman, Z. 2002:61)

Giddens (1994) tycker dock i kontrast till Bauman (2002) att vi idag har fler valmöjligheter. Att vi numera lever i ett posttraditionellt samhälle, där traditionen inte längre har samma betydelse. I det samhälle som vi lever i idag, har vi fler valmöjligheter som vi inte har haft i tidigare traditionella samhällen. Vi kan välja vad vi vill äta, om vi vill röka, vart vi vill bo, vad vi vill arbeta med osv. (Giddens, A. 1994)

Varför flyttar vi?

Det kan finnas många olika orsaker till varför vi flyttar, några av orsakerna är att man behöver ett arbete. Nya politiska vindar leder till andra krav. Kraven ökar på individer att de skall söka arbeten som är okvalificerade, som inte motsvarar den utbildning som man egentligen har. Andra anledningar varför människor flyttar är, att de vill uppleva något nytt. De har tröttnat på det de har, och beslutat sig för att söka något annat. De här människorna är oftast driftiga personer som är villiga att ta risker och inte är rädda för att starta upp företag. Människor från andra EU-länder som flyttar till Sverige, har ofta en

drivkraft som gör dem framgångsrika. Människor som flyttat hit är då villiga att bosätta sig i de avfolkningskommuner som desperat försöker att öka sitt innevånarantal. Längtan till naturen och att inte bo trångbott anges ofta som skäl till att de vill bosätta sig i Sverige. Invandrare från EU-länder som Holland och Tyskland anger ofta som skäl att de vill komma ifrån den trångboddhet som de upplever finns i sina ursprungsländer. (Andersen, U & Engström, H-P. 2005)

I USA, som har en stor inre marknad är det lättare att få en rörlig arbetskraft. I och med att man har språket gemensamt till skillnad från EU så underlättar det mobiliteten. Något som har bidragit till en ökad rörlighet är de nya transportmedlen. Tillkomsten av bilar, tåg och flygplan har inneburit att människor relativt enkelt kan ta sig till olika platser inom en rimlig tid. (Bauman, Z. 2000)

Vill egentligen människor bara vila på sina lagrar? En populär tanke är att vi längtar efter att ta det lugnt. Den franske renässansförfattaren Michel de Montaigne (1996) menar att så inte är fallet. Montaigne (1996) tar upp ett exempel i sin berättelse om kung Pyrrhus, som inte kunde ta det lugnt förrän han uppnått alla sina mål om erövringar, och om filosofen Cineas som gav honom rådet att ta det lite lugnare. Pyrrhus hånade de råd han fick av Cineas om att han skulle ta det lugnt. Pyrrhus hävdade Cineas okunnighet om hur människan fungerar. Människan vill ha äventyr och spänning. Det finns inget värre än att lägga sig ned och inte göra någonting. (Montaigne, M.1996) Är det kanske så att det är jakten som är det viktigaste? Och inte det man fångar. (Bauman, Z. 2004) Är det så att människan har en inneboende kraft att aldrig vara helt nöjd? Och är det så om man allt man kan önska sig så kommer det inte att leda till lycka eftersom man inte har något att se fram emot?

Familjen.

Familjen ser olika ut i olika samhällen och kulturer. Det har tidigare varit vanligt med arrangerade äktenskap, och i vissa kulturer är detta fortfarande vanligt. Ofta är det ekonomiska intressen som styr när det gäller att hitta lämplig make/maka. I äldre tider var

alla engagerade i familjens försörjning, särskilt i de gamla bondesamhällena. Samhället blev under 1800-talet industrialiserat och moderniserat, det gamla bondesamhället började försvinna. Industrin behövde arbetskraft, vilket möjliggjorde att man kunde skaffa sig en egen försörjning. (Giddens, A. 2003)

I och med att familjen inte längre stod i centrum, och att det gamla familjehushållet minskade i betydelse, så uppstod det en ny frihet. Frigörande från ekonomiska skyldigheter man hade till det gamla familjehushållet och dess långsiktiga åtaganden, innebar att man kunde bejaka andra möjligheter. Man kunde realisera egna idéer och enbart fokusera sig på sina egna inkomster och utgifter. Konsekvenserna av att det gamla familjehushållet upplöstes, blev att den moderna kapitalismen fick upp farten. (Bauman, Z. 2004)

Internets betydelse för familjen.

Har familjen blivit svagare? Har den nya moderniteten där familjen inte längre bor på samma ställe, medfört att människor blivit mer socialt isolerade från varandra? Manuel Castells (2002) anser att Internet med alla dess kommunikationsmöjligheter skapat ett nytt sätt för människor att umgås. De nya kommunikationsmöjligheterna har inte på ett negativt sätt påverkat vårt vardagslivsmönster. Det finns däremot vissa klasskillnader, de med högre utbildning, tenderar att använda Internet för kommunikation i större utsträckning än de med lägre utbildning. Människor med högre utbildning tycks ha fler vänner som inte bor i närområdet. Kommunikation via Internet blir då ett sätt att hålla kontakten. Människor med lägre utbildning har istället fler oplanerade besök till sina släkt och vänner. (Castells, M. 2002)

De som fått tillgång till Internet har ökat sitt sociala kontaktnät. Personer som flyttat så pass långt att det inte är möjligt att besöka dem, har fått en betydligt bättre kommunikation med sin familj. Allteftersom storfamiljerna har minskat, så har nya kommunikationsmöjligheter med Internet, medfört att kontakt med släkt och vänner kunnat upprätthållas. Internet har medfört att redan starka familjeband blivit stärkta. (Castells, M. 2002)

Den sociala otryggheten.

Undersökningar gjorda av Luc Boltanski och Éve Chiapello, har kommit fram till att människor som arbetar i ett företag inte längre gör karriär. De går bara från ett projekt till ett annat. När man arbetar i projekt så har man kanske en osäker anställning, och man är hela tiden beroende av att göra så bra ifrån sig som möjligt för att få plats i nästa projekt (Bauman, Z. 2004)

Bauman (2002) har åsikten att tiden är förbi när man kunde lita på att industrin skulle skapa arbete till alla. Industrin kommer inte att återanställa de som avskedats, i alla fall inte de som avskedats i västvärlden. Det mesta av tillverkningen kommer att ske i låglöneländer. (Bauman, Z. 2002)

”Anblicken av de fattiga håller de icke-fattiga i schack” (Bauman, Z. 2002:144)

De som har ett arbete skall bli påmind om att livet är otryggt, och att framgång inte kan tas för givet. Det kommer rapporter om hur människor utnyttjar systemet. Man tar inte erbjudna arbeten utan lever hellre på bidrag. Dessa människor ses som en börda för de som har ett arbete. Men genom att se människor som har det eländigt, så känner dem som har ett arbete en viss tillfredsställelse i att se att det finns de som har det värre. Människor som har det fattigt, har inte samma möjligheter att utvecklas. Men de har i alla fall sin trygghet i att veta att de kommer att få sitt bidrag i slutet av månaden. De har därför en trygghet som många som arbetar inte har. De som arbetar måste hela tiden anpassa sig till ökade krav och flexibilitet. Oron över sin anställning, ovissheten om man kommer att ha kvar sitt arbete. (Bauman, Z. 2002)

Arbetslösheten har numera blivit strukturell. Det finns inte längre tillräckligt med arbete till alla. Detta skapar en otrygghet, eftersom man inte har de färdigheter som krävs för att få ett nytt arbete. Man vet att om man har ett arbete och förlorar det, så är det inte säkert att man kan få ett nytt (Bauman, Z. 2002)

Beck (2001) menar att moderniseringen med dess integration av marknadsekonomi, välfärdsstat och demokrati varit det gällande i västerländska länder. Beck (2001) anser att "kapitalismen skapar arbetslöshet och blir en kapitalism utan arbete" (Beck, U. 2001:21). Till slut så kommer alla arbeten att vara bortrationaliserade.

Metod.

Uppsatsen har sin empiri i de intervjuer som jag genomfört. Eftersom jag ville få med erfarenheter från individer som kommer från andra länder så var valet av metod tämligen enkelt. Jag beslutade mig för att det bästa angreppssättet att ta reda på fakta om rörligheten i arbetslivet, var att genomföra en kvalitativ undersökning. Det skulle bli alltför svårt att genomföra en enkätundersökning. Mitt intresse baseras till stor del på de personliga erfarenheter, som kan finnas om man har bott och arbetat i ett annat land.

Urval.

Urvalet skedde delvis i samråd med min handledare, som gav mig några tips på vilka som kunde sitta inne med användbar information. Jag har därför gjort ett strategiskt urval (Trost, J. 2005), där jag kontaktat myndigheter och personer med erfarenhet av arbetsmarknad i ett europeiskt perspektiv. Jag fick även ett par tips på eventuella lämpliga intervjupersoner från några av dem som jag intervjuade. Jag hade inga större problem med att få tag på personer som kunde tänka sig att bli intervjuade. De flesta var dock lite tveksamma när jag först kontaktade dem, men efter att jag förklarade vad min intervju gick ut på så ställde de flesta upp. Det var endast en person som jag kontaktat, som ansåg att deras företag inte hade något att bidra med.

Jag hade bara ett problem med dem som jag intervjuade. Samtliga var män. Detta var absolut inget som jag strävat efter och jag försökte att få tag på en kvinna att intervjuas. En viss tidsbrist har dock gjort att jag tog dem personer som jag först fick tag på, och de visade sig vara män.

Två av intervjuerna genomfördes med representanter för Karlstads kommun respektive Värmlands läns landsting. Jag har även intervjuat två personer från Tyskland respektive Holland. Holländare och tyskar är ganska vanligt förekommande i Värmland så därför beslutade jag mig för att undersöka de två grupperna.

Intervjuns utformning.

Jag har utgått ifrån Steinar Kvaales (1997) idéer om hur man genomför en kvalitativ intervju. Jag har följt Kvaales (1997) sju olika stadier hur man utformar en kvalitativ intervju.

Det är viktigt att man i en intervjusituation försöker att undvika ledande frågor. Små ändringar i frågans formulering kan innebära att svaren blir helt annorlunda.

Reliabilitet och validitet är begrepp som används vid kvantitativa studier. Detta kan egentligen inte appliceras på den kvalitativa intervjun. Det som är svårast med den kvalitativa intervjun är att visa dess trovärdighet. Det gäller att data som redovisas, är insamlade på ett sådant sätt att de är pålitliga. Ett tecken på att så ej är fallet är att rapporten inte innehåller en etisk reflektion. (Trost, J. 2005)

Min intervjuguide bestod av ett antal områden som jag ville diskutera. Första området behandlade bakgrunden som de intervjuade har. Det andra området behandlade de orsaker man har till att flytta till ett nytt land. Det tredje området behandlade kontakt med familjen och det fjärde de problem som man kan ha haft när man kom hit. Det femte området behandlade framtiden. Sedan så ställde jag följdfrågor, som blev lite olika beroende vilken person som intervjuades.

Jag ville ha en viss styrning av frågorna och ha möjlighet att göra uppföljningsfrågor. Min målsättning var att ta reda de olika anledningar personer kan ha när de flyttar, hur familjesituationen påverkats och eventuella problem som uppstått. När jag intervjuat representanter för kommun och landsting, så har de endast kunnat redogöra för hur deras arbetsgivare sett på saken, och inte kunnat förklara på ett lika personligt sätt, som de som kommit från andra länder och därför haft egna personliga erfarenheter.

I och med att jag intervjuat representanter för kommun och landsting, anser jag att jag fick saklig och korrekt information utifrån deras perspektiv. Den tredje personen som jag intervjuade kom ifrån Holland och den fjärde från Tyskland. Det är min bedömning att

eftersom jag var ute efter personliga erfarenheter, och hur de själva upplevt sin flytt till ett nytt land, att jag fått trovärdiga uppgifter. Jag ville i mina intervjuer ta reda på olika anledningar till varför man beslutade sig för att komma till Sverige. Vad är det som lockar? Kommer man att stanna här hela livet? Vilken kontakt man har med släkt och vänner i det gamla landet? Allt detta anser jag att jag fick svar på i mina olika intervjuer. De som jag intervjuat har också ett visst kontaktnät som gör de kommer i kontakt med andra till Sverige invandrade landsmän.

Intervjuernas genomförande.

Intervjuerna skedde med hjälp av diktafon. Samtliga av de intervjuade ställde upp på att bli inspelade. Vissa personer kan bli hämmade av att bli inspelade (Trost, J. 2005), men de som jag intervjuade hade inga uppenbara problem med det. De inspelade intervjuerna har jag noga transkriberat. Inspelningarna är digitala och jag har kunnat använda mig av en dator för att transkribera. Intervjuerna varierade ganska så mycket i längd, alltifrån en timme till en halvtimme. Jag intervjuade fyra personer. Intervjuerna skedde på de intervjuades respektive arbetsplats, på deras arbetsrum eller i annat lämpligt rum. Jag lät de som jag skulle intervjuas, välja lämplig plats för intervjuens genomförande. Trost (2005) tar upp att det finns för- och nackdelar med platser intervjun sker. Olika störningar som att telefonen ringer eller om man är i den intervjuades hem, att barnen kommer hem från skolan. Det viktigaste är att den intervjuade känner sig trygg i intervjusituationen. (Trost, J. 2005) Intervjuerna skedde i mitt närområde dvs. Karlstad. Jag fick bra kvalitet på mina inspelningar.

Jag genomförde även en pilotintervju, vilket visade sig vara värdefullt. Materialet som jag fick från pilotintervjun använde jag till att förbättra utformningen på mina frågor. Kvale (1997) anser att innan man genomför de riktiga intervjuerna, bör man genomföra en pilotintervju. Detta för att få mer erfarenhet och känna sig tryggare som intervjuare. Man får även bra information när man stängt av diktafonen. Den intervjuade slappnar då

av och kan ofta berätta ytterligare saker av vikt. (Trost, J. 2005) Jag upplevde detta när jag gjorde mina intervjuer och fick därmed mer material att bearbeta.

Resultatet från intervjuerna var givande och jag anser att jag fick svar på de frågor som jag ställt i mitt syfte. I intervjusituationerna försökte jag i möjligaste mån att inte påverka den intervjuade.

Etik.

De som intervjuas har rätt förutsätta att de uppgifter som man får fram vid intervjuerna behandlas på ett säkert sätt. Alla inspelningar kommer efter arbetets slut att förstöras, så att de inte riskerar att hamna i orätta händer. Intervjuaren har tystnadsplikt, som innebär uppgifter som skulle kunna identifiera en person som vill vara anonym inte kan identifieras. Man skall inte avslöja information till någon som inte är inblandad i arbetet. Man skall vara försiktig med att uttrycka sig nedsättande om de man intervjuat. Det skall inte finnas möjlighet att identifiera den intervjuade. Man skall vara försiktig med att ge alltför exakta detaljer om arbete och ålder. (Trost, J. 2005)

Jag har avkodifierat citaten min analys, för att det inte skall gå att se vilka det är som intervjuats. De som representerar Karlstads kommun och landstinget i Värmland, har gjort det som representanter för sina respektive arbetsgivare. De har inte svarat på personliga frågor som skulle kunna vara känsliga. När det gäller mina intervjupersoner från Tyskland och Holland, så har jag inte med personliga uppgifter som skulle kunna identifiera dem.

Analys och resultat.

Här kommer jag att redovisa mina analyser och resultat som framkommit genom mina intervjuer. Jag har totalt fyra intervjuer. Jag har intervjuat representanter för kommun och landsting och två personer från Holland respektive Tyskland. Jag kommer i min analys att hänvisa till de intervjuade i form av att representanten från kommunen blir IP1, representanten från landstinget blir IP2, personen från Holland blir IP3 och slutligen personen från Tyskland blir IP4.

Orsaker till flytt.

Frågan om bakgrund och orsaker skall visa vilka samband eller anledningar som finns till att man slutligen hamnade i Sverige.

När man tar de personer som jag kallar IP3 och IP4 så kan man se vissa likheter. Båda två svarar att de kom hit som studenter. I IP3:s fall var det lite slump att det blev just Sverige, men när han kom till Sverige skaffade han sig anknytning genom en svensk flickvän.

IP3 säger: *”slutresultatet var Sverige men att det skulle bli Sverige var helt otippat” ”det var tack vare utbildningsmöjligheterna”*. Slumpen kan vara en viktig faktor. Man kan inte tänkt tanken att åka till ett annat land för att studera. I många fall är det så att vänner rekommenderar ett land att åka till och studera.

IP4 hade liknande erfarenhet eftersom IP4 också kom hit som utbytesstudent. Att båda har stannat i Sverige berodde mycket på att de hade svenska flickvänner. Personlig anknytning via pojk- eller flickvän, innebär att man måste välja vilket land man vill bo i.

IP4 säger: *”Vi hade ett utbyte med en gymnasieskola”*. Ett av de vanligare skälen till att människor bosätter sig i Sverige, är att de valt att studera i Sverige. De har då upptäckt att de trivs så pass bra att de vill stanna i landet. En orsak kan också vara som jag tidigare nämnt att man skaffar sig pojk- eller flickvän från Sverige.

IP2 säger: *"när man pratar med holländare så säger de att det finns ingen space ... det finns det ju fortfarande här i norra Värmland."* *"Tyskarna vill ofta ha lite närhet till skog och sjö"* *"speciellt om man pratar om holländare och tyskar så pratar dem mycket om naturen"*. Skog och natur är något som både holländare och tyskar anser vara mycket viktigt. Om man tar Holland som exempel, så bor det många personer på en väldigt liten yta. En stad som Karlstad skulle i Holland inte ens räknas som en stad. Det skulle vara en större by. Men ändå anser de holländare som kommer hit att Karlstad är för stort. Man vill bo i glesbygd, nära till naturen.

Varför flyttar man till Sverige och Värmland?

Det finns en ganska stor grupp med tyskar som är bosatta i Karlstad och runt om i Värmland ca 600 stycken. Jämför man med holländare som är betydligt färre så vill de inte alls bo i Karlstad. De bosätter sig i mer glesbebyggda delar av Värmland eftersom de vill komma ifrån trängsel och stadsbebyggelse. De som rekryteras av landstinget är tvungna att acceptera att hamna på den ort där landstinget för närvarande behöver personal.

IP4 säger: *"man varit på besök i Värmland man tycker det är fint här med naturen och miljön"*. För många som kommer hit från tätbebyggd och befolkningsrika länder är det naturen som lockar. Många kommer hit som turister. Värmland var det län som lockade flest holländska turister 2006. (Källa: Handelkammaren i Värmland)

IP3 säger: *"Jag har kompisar ... hon är holländska och han är svensk ... dem träffade varandra i Holland ... och sen så valde de efter nåt år att flytta tillbaka till Sverige ... och då stod valet mellan Östersund och Karlstad ... dem ville ha bra snabba förbindelser till Holland ... och då var flygplatsen skälet till att man till slut valde Karlstad"* För att locka till sig nya innevånare, är det viktigt att det finns bra kommunikationer. *"man gillar de svenska värderingarna och man står inte för holländska värderingar. Sverige har i många avseenden mycket strängare lagstiftning när det gäller vissa företeelser som synen*

på droger och prostitution. Många som lämnar sitt hemland Holland tycker att det är lätt att anpassa sig till den svenska synen på droger och prostitution.

IP1 säger: *"de är nog inte lönen som är vårt största dragplåster" "utan det är ju allt runt omkring ... barnomsorg ... att det funkar med barnomsorg"*. När kommunen rekryterar personal är det främst inte lönen som man lockar med. När man rekryterar, vilket oftast bara görs till mycket kvalificerade tjänster, är det andra faktorer som väger in. Det är viktigt att allt runtomkring fungerar. I länder som Holland är barnomsorgen inte lika bra utbyggd som den är i Sverige. Det är också mycket dyrare att barn i barnomsorgen i Holland.

Vilka är det som flyttar?

Det finns två olika sorters individer som kommer till Sverige. Dels är det de som kommer som utbytesstudenter och av olika anledningar stannar kvar i Sverige. Dels de som kommer hit för att arbeta. Den kategorin kan bestå av dem som rekryteras hit och de som genom semester beslutat sig för att här vill man bo.

IP2 säger *"aktivt rekrytera läkare från andra länder "läkare som vi rekryterat i projekt"*. De som kommer hit, särskilt de som utbildat sig till läkare, har ofta familjen med sig. När det gäller sådan rekrytering, måste de som anställs gå med på att hamna på lite mindre sjukhus som Torsby och Arvika. De måste acceptera tjänstgöring där det finns brist.

IP1 säger: *"oftast en speciell tjänst ... nån chef eller nån kvalificerad handläggare eller nåt som ändå väljer att flytta på sig att flytta hit ... då är det oftast väldigt riktade tjänster"*. Kommunen har vanligtvis inga större problem att få tag på personal. De rekryterar från andra kommuner i Värmland och ser sig som en attraktiv arbetsplats. *"Karlstad kommun om vi pratar om Karlstad kommun är ju en ganska attraktiv arbetsgivare ... stor sådär så om man vill bo i en storstad och om man vill jobba med det som man jobbar med i en kommun så är Karlstad bra"*. Karlstad kommun har

inga behov av att specifikt rekrytera personal från andra EU-länder, utan klarar sig genom att rekrytera lokalt och i vissa specialfall från övriga landet.

IP3 säger: *"Jag tror att dem som flyttar är i regel de som har lite högre utbildningar ... i regel säger jag ... för det finns undantag... men det är folk som är entreprenörer som har det i sig ... som har lite mer entreprenörskap än en vanlig genomsnittlig holländare"*.

Det finns samma problem i Holland, som det finns i Sverige och i övriga världen. Det alltid finns en grupp som kommer att ha svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. De som flyttar till Sverige, är ofta de som tröttnat på det holländska samhället och vill ha något annat. De som kommer hit gillar de svenska värderingarna och har i regel inga problem att anpassa sig till det svenska samhället.

IP4 säger: *"det är väldigt många läkare och annan sjukhuspersonal ... sen är det folk som arbetar på universitetet"* *"jag tror att det är väldigt få som bara ger sig på och åker till Sverige"* *" de har varit med föräldrar på semester"*. Här kan man se likheter mellan holländare och tyskar. Det är vanligt att man varit här på semester. Man har kanske varit här med sina föräldrar och gillat det man sett. När man flyttar hit vet man i regel vad man har att vänta sig.

IP2 säger: Om varför läkare väljer att flytta till Sverige: *"dels lönebiten och arbetsmiljön"* ... *"man arbetar oerhört mycket mer timmar i andra länder"* ... *" Man arbetar 60-70 timmar"* ... *"detta innebär att man inte har något familjeliv"*. Utomlands är det sämre arbetsvillkor. En del av dem som flyttar hit, kommer att stanna i Sverige resten av sitt liv. Några säger att de skall stanna i ungefär 5 år för att sedan återvända. Det finns lite olika anledningar till varför man kan tänka sig att flytta till Sverige, beroende på vilket land man ursprungligen kommer från. Läkare från länder som Tyskland kommer kanske inte till Sverige på grund av lönen, här är det andra skäl som väger tyngre. Man vill ha närhet till skog och sjö.

Kontakter med släkt och vänner.

Det kan bli lite svårare att ha en fysisk kontakt med vänner och bekanta. Men här kommer det in aspekter som ny teknik och bra kommunikationsmöjligheter. Internet har gett nya möjligheter till att upprätthålla kontakt med släkt och vänner. Utrustning som webbkameror kostar idag inte mer än ett par hundra kronor. Man skulle kunna tänka sig att kontakt med släkt och vänner skulle bli sämre när man fått ett långt avstånd emellan varandra. Det visar sig ofta var så att kontakten istället ökar. När man använder sig av Internet så har man i större utsträckning en daglig kontakt med dem man känner. Lågprisflyget har också inneburit att de blivit billigare att flyga. Det gör att man oftare kan resa och besöka släkt och vänner som bor i ett annat land.

IP3 säger: *”nu har vi t.ex. skype ... och andra såna här programvaror som gör att man kan prata och ha bild”*. Det har med hjälp av ny teknik blivit allt enklare att kommunicera med varandra över ett långt avstånd. *”sen är det faktiskt inte längre än bara några timmar till Holland när man flyger”*. Förbättrade kommunikationsmöjligheter har bidragit till att det går snabbt att resa mellan länder. Bor man i Karlstad så är det heller inte särskilt långt till Oslo. Ifrån Oslo finns det goda möjligheter att ta sig till ett antal länder i Europa.

IP4 säger: *”den dag man får barn upptäcker man att det är väldigt bekvämt att ha föräldrar mor- och farföräldrar i närheten”*. Många märker att de har långt till sina föräldrar när de får barn. Detta gäller dock inte bara de som flyttar hit från andra EU-länder, utan även för de som bor en bit från varandra i Sverige. *“det man kan säga är ju att lågprisflyget har ju inneburit en helt ny möjlighet att göra snabbare besök och så”*. *”Tidigare har det varit svårt med ökade transportkostnader”*. I och med att det tillkommit många billiga alternativ till att flyga ut i Europa, så är det lättare att besöka sitt ursprungsland oftare. Det är viktigt när många väljer ort att bosätta sig på att det finns bra kommunikationsmöjligheter. Detta kan i vissa fall vara helt avgörande till vart man till slut väljer att bosätta sig.

IP2 säger: *"Idag är det ju mycket kontakt med anhöriga vi Internet ... det är ju ett nytt sätt att kommuniceras ... det här är ju alla högutbildade människor som alla har datorer hemma"*. De flesta som kommer hit är välutbildade och kommer från länder där utbyggnaden av Internet är god.

IP1 säger: *"om man tänker Europa så är det väldigt viktigt men också snabbare till Stockholm"*. Bra infrastruktur är viktigt för att människor skall kunna ta sig snabbt till andra delar av landet. Kommunen betonar vikten av ett nytt resecentrum för att underlätta transporter in och ut i Karlstad. Det är viktigt att de som pendlar till arbetet skall ha bra transportmöjligheter in till och utifrån Karlstad.

Problem när man kommit till Sverige.

Finns det några kulturskillnader som man märker när man kommer hit från ett annat EU-land, eller är länderna så pass lika så att det inte finns några större skillnader. Det finns inga tydliga och oöverkomliga skillnader som man träffat på när man kom hit. De som flyttade innan det Svenska EU-inträdet stötte dock på ett antal byråkratiska hinder, som svårigheter med myndigheter, problem att skaffa bankkonto osv. Efter det svenska EU-inträdet finns det dock inga sådana hinder längre eftersom man som EU-medborgare inte får bli diskriminerad. Man har samma rättigheter som landets medborgare.

IP2 säger: *"De får som jag nämnde tidigare svenskundervisning. Innan de kommer till Sverige så får de svenskundervisning i sitt hemland. De får sedan ytterligare utbildning när de kommer till Sverige. ... men de har också information om att det finns kulturella skillnader ... det är olika system ... man lär sig"* *"nu är det så att vi tagit hjälp av något som kallas inflyttarservice som är en del av handelskammaren ... skolor, skattemyndigheter så att de får service och hjälp och inslussning i samhället ... men det uppstår alltid problem ... det kan vara så att man skall ha hundar med sig ... egna bilar ... ett problem som uppstår är att medflyttande inte får jobb inom rimlig tid. De som kommer hit är ibland ensamstående och ibland är båda läkare och då är det ju inga*

problem. Problemen kan bli när den ene är rekryterad hit och har ett garanterat arbete. Har då sambon inte arbete så kan det naturligtvis uppstå vissa problem. ... *barnen brukar acklimatisera sig snabbt*". De problem som man kan få är oftast med myndigheter, att man inte kan alla de regler som finns. Det stöd som de har som flyttar hit är via den inflyttarservice som finns via handelskammaren. De som flyttar till Värmland får nödvändig information hos handelskammaren. Handelskammaren har ett samarbete med landstinget.

IP3 säger: *"ja mentaliteten är rätt lik men ... men det är just på mentaliteten som man märker att man är utomlands ... men det är i kontakt med människor som man märker att man kommer från en annan kultur ... ifrån Holland är man van att ha ganska öppen och direkt kontakt man säger enklare vad man tycker"*. Kanske det behövs en rakare kommunikation när landet Holland är så pass tätbefolkat. Upplevelser som kulturella skillnader, kan vara ganska så subjektiva och olika från person till person.

IP4 säger: *"men om du pratar bra svenska och om du inte direkt hör att kommer därifrån så är det ändå en dold kulturell skillnad ... som förmodligen är starkare i början när man flyttar hit ... det är vissa saker som man ... men det är alltså specifikt ... när man öppnar munnen och man hör att man bryter väldigt kraftigt på det andra språket så förstår man ju att ... jaha du kommer från ett annat land och sådär"*. Eftersom man kommer ifrån Europa syns det inte på utsidan att man är från ett annat land. Det är först när man öppnar munnen som människor förstår att man inte kommer från Sverige.

Holländare och tyskar och även de som landstinget har rekryterat från bland annat Estland och Polen, verkar inte ha några större problem att lära sig språket. De flesta lär sig prata svenska hjälpligt på 3-4 månader. De som rekryteras får först svenskurser i sitt hemland, och sedan ytterligare undervisning på plats. Vissa länder som Tyskland har i vissa delar av sitt land särskilda svenskurser för människor som är intresserade av att flytta till Sverige, eller andra delar av EU. De flesta konstaterar att man lär sig språket ganska så snabbt när man tvingas prata med svenskar.

IP2 säger: *”det är ett problem ... Men de läkare som vi rekryterar i projekt t ex Estland och Ungern ... de går alltså i svenskundervisning av oss ... nästan så att de har svenska B ... Sedan får man tilläggsvenska på plats”*. Det är viktigt att man kan språket ordentligt när man skall arbeta som läkare. Man har även rekryterat två psykiatrer, de måste då få extra undervisning i svenska för att kunna arbeta.

IP3 säger: *”Svenska är relativt lätt för en holländare att lära sig” ... efter nåt halvår så jag märkte jag att jag började klara mig rätt så bra på svenska så jag bad då mina arbetskamrater bara prata svenska med mig och det var då det började ta fart rejält ... det var så jag lärde mig svenska i praktiken”*. De flesta som kommer från Holland har inga problem med att lära sig språket. Språken har vissa likheter och vissa ord liknar varandra. Personen som intervjuats upplevde det först nästan som han var hemma i Holland eftersom han tyckte språken var så lika.

IP4 säger: *”tyskar tror jag har en fallenhet ... jag tror att de flesta kommer upp i hyfsad kommunikationsförmåga relativt enkelt ... ett halvårs blockstudier skulle jag kunna tänka mig att man behöver för att klara dem vanligaste vardagliga konversationerna”*. Svenskar är relativt snälla och uppmuntrande och min intervjuperson fick från första dagen höra att han pratade bra svenska. Han tyckte då att det var svårt att se en förbättring i språket eftersom han hela tiden fick höra hur bra svenska han pratade. Det var ingen skillnad i de kommentarer som han fick, ingen progression.

Vilka rekryteringsbehov kommer det att finnas?

Det är inom vissa sektorer som det kommer att finnas vissa behov av att rekrytera personal. Landstinget ser ett fortsatt behov att rekrytera läkare och kommunen ser ett framtida behov av sjuksköterskor. EU har bidragit till att det har blivit enklare att gå utomlands och rekrytera personal.

IP1 säger: *"våldigt många som kommer att gå i pension ... då kollar vi hur det ser ut jag tror att medelåldern är 45 år eller nåt sånt så det är ganska många som kommer att gå i pension inom de närmaste 5 – 10 åren ... så det är lite bekymmersamt ... inte så att vi tycker att det är panik"*. Tiden då man hade ett arbete som man hade i hela sitt liv är förbi. De som anställs numera räknar man inte med att de skall stanna där hela sitt arbetsliv. I Karlstads kommun har man mycket personal som arbetat där i många år, och man börjar så smått att planera för hur det kommer att bli när många anställda som man har idag kommer att gå i pension. Kommunen ser att det som skulle kunna bli en brist är sjuksköterskor. Där har man en stor konkurrens från Norge. Däremot ser det bättre ut med undersköterskor. Där var det för några år sedan en oroade utveckling, men numera utbildas det allt fler.

IP2 säger: *"om tittar på läkare nationellt i Sverige så utbildar vi för få... och vi har ett nationellt underskott i alla fall 5-8 år framåt på 350 läkare i Sverige ... det är viktigt för oss att vi lyckas med utlandsrekrytering för vi är beroende utav det"*. Det utbildas för närvarande inte tillräckligt många läkare i det svenska utbildningssystemet. Det har därför blivit nödvändigt att rekrytera läkare utomlands. De som kommer hit är specialister inom sitt respektive medicinska område. Man rekryterar endast de som genomgått specialistutbildning. Man söker personal genom de medicinska tidskrifter som finns i landet man rekryterar från.

Diskussion.

Vid de fyra intervjuer som jag genomförde, kunde man inte se några tydliga skillnader i svaren som jag fick. De fyra intervjuerna var dock inte helt likadana till sin utformning, eftersom två av intervjuerna gjordes med representanter från Karlstads kommun respektive Landstinget i Värmland. De intervjuerna redovisade den syn som deras respektive arbetsgivare företrädde. Jag vill betona att min undersökning främst är inriktad på Värmland.

De två övriga intervjuerna genomfördes med två personer, som kom från Tyskland respektive Holland. De här två intervjuerna fick delvis en lite annan inriktning i och med att de hade självupplevda erfarenheter. Intervjuerna fick dock ungefär samma resultat och inge större avvikelser kunde konstateras efter att jag gjort min analys.

Mitt största problem blev ändå att jag trots intentioner från början endast kom att intervjua män. Detta var absolut inget jag tänkt mig från början och jag gjorde vissa ansträngningar att få tag på kvinnliga representanter. Eftersom jag varit tacksam för alla som varit beredda att ställa upp på mina intervjuer, så gjorde slumpen att det blev män. Sen kan man spekulera kring om det finns strukturer i samhället, som gör att när man ber att få bli kopplad till en lämplig intervjuperson att det då blir en man som man får tala med. Man kan fundera på om det skulle ha blivit ett annat resultat om jag intervjuat kvinnor. Resultatet skulle säkert ha blivit annorlunda, men hur törs jag inte svara på.

Varför man kommer till Sverige för att bo och arbeta?

De flesta som kommer hit till Sverige gör det för att arbeta eller studera. Orsakerna till att man hamnar i Sverige kan vara slumpen, eller så har man viss kunskap om landet sen man varit här på semester. Vad är det då som gör att man väljer att stanna i Sverige? Det tycks vara en vanlig anledning att man skaffar sig pojk- eller flickvän från Sverige och därför hamnar i Sverige.

Bland dem som kommit till Sverige för att arbeta så finns det utifrån mina intervjuresultat lite olika kategorier. Det finns de som har rekryterats till Sverige. I min uppsats så handlar det främst om sjukvårdspersonal. De som kommer hit som sjukvårdspersonal kan ha lite olika motiv till varför de kommer till Sverige. Dels så kan det vara att i Sverige så har man mer tid över till familjen. Man kanske får bättre lön.

Sedan finns det ytterligare en kategori som kommer hit. Det är främst holländare. Holländarna bor i ett land där det inte finns särskilt gott om plats. Detta har gjort att det finns ett antal människor som vill flytta ifrån Holland. De vill närmare skog och natur. Många driver företag inom turism. I de intervjuer jag gjort så tycks många av de som kommer hit till Sverige, inte känna en stark anknytning till sitt hemland. I synnerhet så är detta förekommande bland holländare. De känner en hemlängtan till Sverige redan när de åker över Öresundsbron. Många av de holländarna som kommer hit tycker t.o.m. att det blivit för mycket holländare i Värmland. De stöter ihop med landsmän lite för ofta. De vill komma ifrån det holländska samhället och vill då inte hela tiden komma i kontakt med landsmän. De som kommer hit är angelägna att lära sig det svenska språket och vill smälta in i det svenska samhället. De flesta verkar också ha flytta hit för gott. De har ingen vilja att flytta hem igen.

Tyskarna som är den största gruppen som invandrat till Värmland har ofta liknade skäl till varför de vill bosätta sig i Värmland. De vill också ha närmare till naturen. De tyskar som är här arbetar främst inom sjukvården och på universitetet. Det finns inte alls i samma utsträckning lika många egna företagare som t ex hos den holländska kontingenten.

Kommunikation med släkt och vänner.

När det gäller kontakt med familj och vänner tycks det inte vara något problem. Internet har inneburit att det finns ett nytt sätt att kommunicera. Man kan trots avstånd behålla och i vissa fall till och med utöka kontakt med släkt och vänner. Telefonen verkar i hög grad blivit ersatt av elektronisk kommunikation. Det är ett smidigare och billigare sätt att bibehålla kontakten. Webbkameror gör också att man kan se den man pratar med. Att se

den man pratar med verkar vara oerhört viktigt, eftersom man då upplever att personen man pratar med inte är så långt borta.

Det kan vara smidigt att ha föräldrar i närheten när man har barn. Men detta är ett problem som gäller för alla som inte bor i närheten av sin familj.

Det har blivit billigare att flyga, detta innebär att möjligheterna att träffa familj och vänner kan ske oftare. Tillgång till flyg och bra kommunikationer kan vara avgörande var man bosätter sig. I en globaliserad värld är det viktigt att det finns snabba kommunikationer ut i världen. De transnationella företagen är beroende av att det finns möjligheter för sin personal att resa mellan företagens olika kontor.

Hur kommer det att se ut i framtiden?

Det är lite olika förutsättningar för kommunen som kan rekrytera sin personal lokalt, medan landstinget blir tvingat att leta efter personal utomlands. Kommunen behöver endast i undantagsfall söka personal utanför Karlstads gränser, och då gäller det avancerade tjänster. Landsstinget behöver fler läkare med specialistkompetens. Detta i samband med att det för närvarande inte utbildas tillräckligt med läkare gör att man måste söka arbetskraft i andra länder.

Tyskland hade efter sammanslagningen mellan Öst- och Västtyskland en tid av ekonomiska svårigheter. Tyskland som beskrivs som loket som skall vara drivande i den europeiska ekonomin gick ganska så dåligt under ett par år. Återuppbyggnaden av det gamla Östtyskland kostade massvis med pengar. Detta medförde då en stor arbetslöshet särskilt i öst, och en del människor sökte sig utomlands för att hitta arbete och en del då till Sverige. Den vanligaste anledningen till flytt till Värmland tycks dock vara att man vill närmare skog och natur.

Många som kommer till Sverige har god utbildning och är eftertraktade på arbetsmarknaden. Det är sjukvårdspersonal, främst läkare, som kommer att behöva

rekryteras till Sverige. De svenskar som arbetar utomlands reser främst till Norge där det finns behov av sjuksköterskor och undersköterskor.

Hur kommer då framtiden att se ut? Det finns en politisk vilja att öka rörligheten mellan länder. Det som sätter hinder är språket och kulturen. EU är dock en organisation som är uppbyggd på att individuella länders språk inte skall diskrimineras. Alla som pratar i EU-parlamentet gör det på sitt eget språk och det gör att det behövs ett antal översättare som översätter det som sägs till övriga språk.

EU har betytt att det har blivit betydligt enklare att flytta till andra EU-länder för att arbeta. Innan EU var det väldigt krångliga regler och byråkrati. Det finns även en politisk vilja att öka arbetskraftens rörlighet mellan medlemsländerna.

Avslutande kommentar.

Det finns en rädsla bland många gamla EU-länder, att de nya medlemsländerna, som till största delen var de gamla öststaterna. Oron var att deras befolkning skulle strömma till de andra lite rikare EU-länderna och utnyttja deras trygghetssystem. Många länder införde begränsningar för att hindra det. Sverige gjorde det inte, och det har hittills inte kommit horder med fattiga människor från andra EU-länder. Detta visar ändå lite på rädslan som ännu finns mellan länder. Europa är inte redo att arbetskraft kommer i stora mängder till vissa rikare länder. De som bor i de nya medlemsländerna är inte heller bereda att flytta till ett annat land. Idag är det låg rörlighet mellan medlemsländerna. Det blir svårt att uppnå den rörlighet som finns i USA. De som flyttar till Sverige har lite olika anledningar. Tyskar och holländare tar gärna upp naturen, och att det inte bor så många människor här om man jämför med deras hemländer. De som rekryteras av landstinget från Estland, Ungern och Polen har andra skäl, som att de får bättre lön och kortare arbetstid. EU:s fria rörlighet på arbetsmarknaden gör det möjligt för rikare länder att rekrytera personal med hög utbildning som det råder brist på. Det man kan fundera på är hur länderna som utbildar läkarna tycker. Kommer det att bli brist på läkare i de länder som de rika länderna rekryterar från?

Litteraturlista.

Bauman, Zygmunt (2002): *Det individualiserade samhället*. Daidalos: Göteborg.

Bauman, Zygmunt (2000): *Globalisering*. Studentlitteratur: Lund.

Bauman, Zygmunt (2004): *Samhälle under belägring*. Daidalos: Göteborg.

Beck, Ulrich (1992): *Risk Society – Towards a New Modernity*. SAGE Publications: London.

Beck, Ulrich & Giddens, Anthony & Lash, Scott (1994): *Reflexive Modernization – Politics, Tradition, and Aesthetics in the Modern Social Order*. Polity Press: Cambridge.

Beck, Ulrich & Grande Edgar (2005): *Det kosmopolitiska Europa – Samhälle och politik under den andra moderniteten*. Daidalos: Göteborg,

Castells, Manuel. (2002): *Internetgalaxen – Reflexioner om Internet, ekonomi och samhälle*. Daidalos: Göteborg.

Montaigne, Michel de (1994): *Essayer*. Atlantis: Stockholm.

Giddens, Anthony (1996): *Modernitetens följder*. Studentlitteratur: Lund.

Giddens, Anthony (2003): *En skenande värld – Hur globaliseringen är på väg att förändra våra liv*. SNS förlag: Stockholm.

Giddens, Anthony (2003): *Sociologi*. Studentlitteratur: Lund.

Held, Davis & Anthony McGrew (2003): *Den omstridda globaliseringen*. Daidalos: Göteborg .

Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun* Studentlitteratur: Lund

Sennet, Richard. (2003): *När karaktären krackelerar*. Atlas: Stockholm.

Thörn, Håkan. (2004): *Globaliseringens dimensioner*. Atlas. Stockholm.

Trost, Jan (2005): *Kvalitativa intervjuer*. Studentlitteratur: Lund.

Publikationer:

Andersen, Ulrika & Engström, Hans-Peter (2005): *Ett holländskt fenomen i Värmland - Faktorer bakom och effekter av en holländsk inflyttning*:

Elektroniska källor:

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/3944/a/12776;jsessionid=a6RN6-FkgVB5>

kontrollerad 2007-06-07

http://www.eu-upplysningen.se/templates/EUU/NewsArticleTemplate_9983.aspx

kontrollerad 2007-06-07

http://www.eu-upplysningen.se/templates/EUU/NewsArticleTemplate_3530.aspx

kontrollerad 2007-06-07

<http://www.vlt.se/artikelmall.asp?telegramId=105477>

kontrollerad 2007-06-07

Billaga 1.

Intervjuguide.

* Bakgrundfrågor:

Beskriva uppväxtförhållande.

Utbildning.

*Orsaker till flytt till Sverige:

Trångboddhet?

Naturens betydelse?

*Problem som man kan ha haft när man kom hit:

Språkproblem?

Kulturskillnader?

*Kontakt med vänner och familj

Internets betydelse.

Kommunikationsmöjligheter, hur viktigt är det att kunna träffa släkt och vänner?

*Framtiden:

Stanna i Sverige eller återvända?